

Leermogelijkheden in het kader van de Wmo

“Op een mooie zonnige dag ongeveer een maand later, zag ik haar weer op het bankje in de speeltuin, een blik werpend op de werkruimte van ons centrum. Ik ging naar haar toe om een praatje te maken en al snel kwam het hoge woord eruit. Na ons vorige gesprek had zij nagedacht over haar situatie. Zij wilde toch wel eens komen kijken bij de naai- en taallessen. Alleen kijken, ze wilde geen verplichtingen.”

Een voorbeeld van de manier waarop educatie in samenwerking met het welzijnswerk de vragen en behoeften van wijkbewoners traceert en mogelijk een educatief aanbod ontwikkelt. Een traject dat precies past in de

leefwereld van de doelgroep en onvoldoende motiveren om eraan deel te nemen. Een begrijpelijk beeld, maar tegelijkertijd op vele plaatsen inmiddels achterhaald. Zo kan er wel degelijk maatwerk worden geleverd. Projecten als de Buurtacademie in

leertrajecten aan de orde komen, sluiten aan bij de concrete leefsituatie en vragen van deelnemers. Zo wordt er steeds vaker met een portfolio gewerkt waarin deelnemers duidelijk maken wat ze willen leren, wat ze inmiddels al hebben geleerd en waarvan zij soms ook al bewijzen hebben verzameld. Om dat maatwerk te kunnen leveren, werken educatieve centra samen met tal van partners: basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs, bibliotheken, welzijnsinstellingen, instellingen voor gezondheidszorg, verpleeg- en verzorgingshuizen, maar ook met

contouren van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) die aan participatie en zelfredzaamheid van wijkbewoners een prominente plaats toekent. In samenwerking met welzijnsinstellingen en partners uit andere sectoren kan de sector onderwijs- en educatietrajecten verzorgen die volledig passen in de beleidsdoelen van de Wmo. Een wet die mensen kansen biedt om via educatie deel te kunnen nemen aan de samenleving. Deze publicatie geeft concrete handvatten en aanzetten voor educatieve trajecten op een aantal prestatievelden van de Wmo, te weten de prestatievelden 1, 2, 3 en 5. Alvorens we die verder uitwerken, gaan we eerst in op de noodzaak van vraaggericht werken binnen de Wmo.

De vraag in beeld

Waar is het misgegaan met de sector educatie? Bij veel gemeenten bestond het beeld dat educatieve centra geen maatwerk leverden en slechts standaardtrajecten uitvoerden. Trajecten die onvoldoende aansluiten bij de

Doetinchem en in kleine kernen rondom Assen of Rijk In De Wijk in Tiel tonen dat zonneklaar aan. De trajecten die in opdracht van de gemeenten worden uitgevoerd, worden steeds meer afgestemd op de vraag van de deelnemers. De thema's die tijdens

verschillende bedrijven in de omgeving van de school. Deze samenwerking geeft de garantie dat het aanbod aansluit op de leefwereld van de deelnemers.

Mensen laten participeren in de samenleving, ervoor zorgen dat mensen zichzelf kunnen redden, of in staat zijn die hulp te vragen om die zelfredzaamheid te leren realiseren. Dat past helemaal in het straatje van de Wmo. Gemeenten en samenwerkingspartners van educatie hebben de afgelopen jaren steeds beter geleerd de wensen van de burgers te vertalen in educatievragen. En educatieve instellingen slagen er steeds beter in om de vraag van potentiële leeders helder te krijgen en een passend educatief programma te ontwikkelen. Zo zijn er succesvolle pilots gestart waarbij eerst de vraag in de wijk wordt opgehaald, vervolgens een aanbod op maat wordt ontwikkeld en aansluitend mensen geworven worden voor deelname aan de (educatieve) activiteiten. Dat biedt perspectief!

Relevante prestatievelden Wmo voor Educatie

- Bevorderen van sociale samenhang/leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
- Preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en ouders met opvoedingsproblemen
- Geven van informatie, advies en cliënt-ondersteuning
- Bevorderen van maatschappelijke participatie van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem

Wmo als kapstok voor samenlevingseducatie

De doelstellingen van de Wmo zijn duidelijk. Het gaat erom dat mensen zelfredzaam worden of blijven en meedoen in onze samenleving. Tijdens het vorige kabinet is de start gemaakt. Meedoen, meer werk en minder regels was toen het motto. In dit regeerakkoord komt het allemaal terug, een brede beweging ook vanuit VROM (ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) om mensen in wijken mee te laten doen, want het gaat om 'samen werken en samen leven'. De opdracht daartoe wordt in handen gelegd van gemeenten die centraal de regie moeten gaan voeren. Ook deze lijn is ingezet tijdens het vorige kabinet. De Wmo moet gemeenten de mogelijkheid geven

beleid te ontwikkelen waarin burgers (allochtoon en autochtoon) meedoen en zichzelf kunnen redden. Educatie kan als middel ingezet worden om dit doel te realiseren.

De gemeente kan hiertoe een eigen beleid voeren en zo gewenst ontschotting tussen geldstromen realiseren. Als het gaat om middelen voor educatieve activiteiten, is er het welzijnbudget (onder de Wmo) maar ook budget voor educatie in het kader van de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs). Bovendien zijn er WI- middelen (Wet Inburgering) beschikbaar. Een schat aan mogelijkheden. Voorwaarde voor de Wmo is echter een heldere vraag van de bewoner. Bewoners moeten immers betrokken worden bij de inhoudelijke opstelling en verantwoording van het beleid (dit is zelfs een eis). Dit veronderstelt vraaggericht werken: door hun

wensen kenbaar te maken, hebben bewoners inspraak in beleid (en aanbod). Deze wensen vormen een legitimering voor de inhoud van de wet en mogelijke bekostiging van educatieve trajecten. Vragen zijn tevens leidend voor de uit te voeren leertrajecten.

Educatie voor de wijk en haar bewoners is momenteel ook een speerpunt in de huidige wetgeving (integrale wijkaanpak). Allochtonen en autochtonen moeten in de wijk integreren: de taal leren, het inburgeringsexamen halen, maar ook leren hoe ze gezamenlijk vrijwilligerstaken kunnen oppakken of de belangen van een huurdersvereniging kunnen behartigen. Goed voor de allochtone wijkbewoners, maar ook voor de Nederlandse bureaus die weten wat er van hun allochtone bureaus gevraagd wordt en hoe zij

Wmo in het kort

De Wmo is een nieuwe wet, waarin de volgende bestaande wetten gebundeld worden: Welzijnswet; Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg); aantal subsidieregelingen uit de AWBZ (o.a. mantelondersteuning, diensten bij wonen met zorg); Huishoudelijke Verzorging uit de AWBZ en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Door de Wmo komt er meer samenhang in de ondersteuning voor de burger. Zo kan iedereen straks bij één loket terecht met vragen over ondersteuning. Bovendien betreft de gemeente de burgers bij het ontwikkelen van het gemeentelijke Wmo-beleid. Dat maakt ondersteuning op maat mogelijk. De Wvg en de Welzijnswet vallen al onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Met de invoering van de Wmo komen daar een deel van de AWBZ en de OGGZ bij. De grootste verandering is de bundeling van de wetten en de verandering in de sturingsfilosofie. Door een bundeling van de wetten is integraal beleid mogelijk. Dit betekent dat gemeenten alle diensten goed op elkaar moeten afstemmen. De verandering in de sturingsfilosofie houdt in dat gemeenten straks verantwoording moeten afleggen aan hun eigen inwoners in plaats van aan het rijk. Het wordt dus belangrijk dat gemeenten alle partijen goed betrekken bij het ontwikkelen van het beleid.

Hoewel de gemeenten straks verantwoording moeten afleggen aan de eigen inwoners, zijn er wel een aantal kaders opgesteld waar de gemeente beleid op moet formuleren. Deze kaders worden de prestatievelden genoemd. De Wmo bepaalt dat gemeenten hun beleid op deze prestatievelden moet vastleggen in een beleidsplan. Dit plan stelt de gemeente één keer in de vier jaar op. Er zijn negen prestatievelden. In dit bestek spelen vooral de prestatievelden 1,2,3 en 5 een rol. Kijk voor meer informatie op www.invoeringwmo.nl

De negen prestatievelden:

1. bevorderen van sociale samenhang/leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en ouders met opvoedingsproblemen
3. geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. bevorderen van maatschappelijke participatie van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem
6. verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem
7. bieden van maatschappelijke opvang
8. bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg
9. bevorderen van verslavingsbeleid

leven en denken zodat zij ook een bijdrage kunnen leveren aan deze integratie. Integratie betreft jong en oud. Hangjongeren en hangouderen; steeds moet onderzocht worden wat deze doelgroepen voor elkaar kunnen betekenen en van elkaar kunnen leren. Vragen van de doelgroep vormen daarbij echter het uitgangspunt. Zij weten vaak precies te vertellen waar ze behoefte aan hebben.

Sportclubs, (brede) scholen in de wijk, club- en buurthuizen, muziekcentra, bibliotheken, taleninstituten en educatieve centra. Praktisch elke wijk heeft een brede infrastructuur van maatschappelijk betrokken instellingen die in het kader van educatie binnen de Wmo allemaal een rol van betekenis kunnen spelen. Dat vraagt om gemeentelijk beleid en vervol-

Samenlevingseducatie en de prestatievelden

Educatie kan op verschillende wijzen bijdragen aan zelfredzaamheid en participatie van (specifieke) doelgroepen van de Wmo. Wij volgen daarbij de negen prestatievelden van de Wmo. De meest relevante prestatievelden voor educatie zijn 1, 2, 3 en 5. Centrale vraag is welke legitimering er voor educatie is binnen deze prestatievelden.

Educatie en leefbaarheid

Het eerste prestatieveld beoogt de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten te bevorderen. Dit veld richt zich met name op het versterken van maatschappelijke verbanden tussen burgers, opbouwwerk en gemeenschappelijke accom-

viteiten anders worden opgezet. Samen met andere actieve wijkbewoners kunnen plannen ontwikkeld worden om mensen op een mondelinge en outreachende manier te enthousiasmeren voor welzijns- of educatieve activiteiten. In het onderwijs is ervaringsgericht leren tegenwoordig opnieuw in opkomst. Als men dit principe toepast, worden cursussen minder 'schools' en 'talig', maar meer praktisch van aard. Een sprekend voorbeeld is het 'proathuus' van vroeger waar wijkbewoners elkaar ontmoeten en tegelijkertijd nieuwe dingen leren zoals ICT, Nederlands en gespreksvoering. Hier ligt ook een uitdaging om inburgering een wederkerig proces te laten zijn tussen allochtonen en autochtonen.

De legitimering van deze vorm van educatie zit hem in het wijkgebonden aspect. Bij de

gens om gemeentelijke regie. Een goede afstemming tussen de activiteiten van de verschillende organisaties, laten doen waar ze goed in zijn en zorgen dat ze dat met elkaar doen. Dat allemaal om wijken weer leefbaar te maken, mensen mee te laten doen en met elkaar te kunnen samenwerken en samenleven. Het lijkt een open deur, maar regie van de gemeente blijft de sleutel tot succes.

modaties voor burgers in wijken en kernen zoals dorps- en buurthuizen. In feite gaat het om wat bijvoorbeeld provincie Gelderland als speerpunt in het beleidsprogramma noemt: 'het weer meedoen van kwetsbare burgers'. Belangrijke partner hierbij is de opbouwwerker. Deze vervult immers een signaalfunctie en is de 'oren en ogen' van de wijk. Hij kan problemen van bewoners in de wijk op het spoor komen en aangeven waar men zoal tegenaan loopt en waarom. Welke wensen er leven en wat men nog wil leren voor en in de wijk? Het streven hierbij is om educatieve trajecten te organiseren die zowel de wijkbewoners als de wijk ten goede komen. De legitimering van educatie is wat het als meerwaarde voor de wijk oplevert, zoals bijvoorbeeld een training organisatievaardigheden voor buurtbewoners om een kinderboerderij op te zetten, of een cursus PR om een wijkkrant te realiseren.

Als behoeften en interesses van wijkbewoners bekend zijn, kan de toeleiding naar de acti-

Buurtacademie van Doetinchem is destijds afgesproken dat er een bepaald aantal cursussen onder de noemer Buurtacademie wordt uitgevoerd die de wijk ten goede komt. De zelforganisatie en de inbreng van eigen deskundigheid binnen de buurtacademie passen helemaal bij de filosofie van de Wmo.

Educatie en opvoedingsondersteuning

Opvoedingsondersteuning en educatie lijken twee handen op één buik. De overheid wil problemen bij kinderen en jongeren steeds meer bij de wortel aanpakken. Een mooi voorbeeld is de VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie). Door deze functie op een actieve manier in te kleden, hoopt men onderwijsachterstanden op latere leeftijd te voorkomen en ouders te ondersteunen bij de opvoeding en het opgroeien van kinderen. Deze preventieve functie is de basis voor het tweede prestatieveld. Samen met de kinderopvang, buitenschoolse opvang, maar ook het primair en voortgezet onderwijs, leert men welke faciliteiten lokaal kunnen worden opgezet om

taal- en leerachterstanden te voorkomen. Veel kinderdagvoorzieningen hebben tegenwoordig een activerend taalprogramma voor kinderen. Aan de hand van een signaleringslijst waar ouders bij betrokken worden, worden knelpunten maar ook talenten van kinderen in kaart gebracht. Deze lijsten zijn veelal gericht op de signalering van de ontwikkelingskansen van kinderen waarbij onder andere naar sociale vaardigheden wordt gekeken; taalvaardigheid zou prominenter meegenomen kunnen worden. Men kan kinderen al op vroege leeftijd op het gebied van taal met elkaar vergelijken en mogelijke kleinschalige activiteiten opzetten om kinderen bewust met taal om te laten gaan en te laten genieten van taal. Ouderparticipatie speelt hierbij ook een rol. In een aantal Brede Scholen zijn al cursussen voor ouders gestart

nieuwe woonomgeving. Levenslang Leren vergroot voornamelijk voor kwetsbare groepen bewoners de toegankelijkheid naar de benodigde voorzieningen. Mensen moeten de mogelijkheid krijgen om zelf hun zorg in te kopen (via het PGB) of om geschikte woonfaciliteiten te kiezen. Goed aan kunnen geven wat je behoeften zijn, is essentieel om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen in woonzorgzones. Een goede én schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid is daarbij onmisbaar. Dat geldt zowel voor ouderen als ook voor mensen met beperkingen en analfabeten. Via trajecten van Levenslang Leren kunnen deze bewoners zowel individueel als in groepen zich deze benodigde vaardigheden eigen maken. Informatie, advies en cliëntondersteuning (wat prestatieveld 3 beoogt) worden zo voor hen toegankelijk

redden in het openbaar vervoer. Ook binnen het wonen liggen diverse kansen. Hoe zorgt een woningcorporatie voor een actieve en innoverende huurdersvereniging? Een uitgelezen taak voor educatieve centra om deze wijkbewoners hiervoor toe te rusten. In samenwerking met lokale en regionale instellingen kan een gemeente de toegankelijkheid van voorzieningen toetsen voor inwoners en de leerkansen daaruit traceren. Dit in alle sectoren die horen bij dat maatschappelijk verkeer zoals wonen, welzijn, educatie, vervoer en zorg.

om hun kinderen bij deze leertrajecten te stimuleren en ondersteunen. Een gemeentelijke taak kan zijn de deskundigheidsbevordering voor beroepskrachten uit het primair onderwijs en de kinderdagopvang en buitenschoolse opvang te faciliteren en hen te leren om kinderen en ouders te enthousiasmeren om aan deze trajecten deel te nemen (ter voorkoming van leer- en opvoedingsproblemen). Instellingen moeten dan wel de mogelijkheid krijgen om in hun beleidskaders actief educatief beleid op te voeren met aansluitende activiteiten voor jeugd en ouders. In samenspraak met ouders wordt individuele begeleiding realiteit waardoor problemen op latere leeftijd voorkomen kunnen worden.

Educatie en advies, informatie en cliëntondersteuning

Naast de faciliteiten die de zorgaanbieder en woningcorporatie bieden, hebben een aantal mensen ondersteuning nodig om op een goede manier te kunnen leven in een voor hen

gemaakt. Daarnaast is een actieve benadering van kwetsbare groepen nodig. Hiertoe worden vrijwilligers, onder meer ouderenadviseurs, opgeleid. Zij vormen een noodzakelijke aanvulling op éénloketvoorzieningen. Momenteel zijn er in het hele land opleidingen voor vrijwillige en beroepsmatige cliëntadviseurs gestart. Een mooi voorbeeld van educatie binnen prestatieveld 3.

Educatie en maatschappelijk verkeer

Prestatieveld 5 is het laatste interessante veld voor educatie. Gemeenten beogen binnen dit veld activiteiten te realiseren voor mensen met beperkingen zodat zij kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. In samenwerking met de gemeente zouden welzijn, educatie, wonen, zorg maar ook de sector vervoer kunnen kijken wat men moet leren om gebruik te maken van maatschappelijke voorzieningen en deel te nemen aan het maatschappelijke verkeer. Men zal vast niet vreemd opkijken als een educatief centrum een training ontwikkelt hoe men zichzelf kan

De uitdaging

Deze beschrijving van vormen van educatie die veel meer aan de wijk en de maatschappij verbonden zijn, geeft gemeenten en educatieve instellingen een aantal handvatten. Handvatten om te kijken wat educatie in het netwerk van de Wmo kan betekenen. Uitgewerkt in de prestatievelden wordt duidelijk wat men dan met de betreffende educatie beoogt. Dat biedt weer nieuwe perspectieven om op een integrale manier praktijkgerichte leertrajecten te ontwerpen dichtbij de wijk en haar bewoners. Een perspectief en tegelijkertijd een legitimering voor samenlevingseducatie in de Wmo. Voor gemeenten en instellingen in ieder geval een uitdaging om te verbinden in het kader van een integrale wijk-aanpak.

Mieke de Haan
Maurice de Greef

Doelgroepintermezzo's

Op welke doelgroepen kan samenlevingseducatie in de Wmo betrekking hebben? Hiernaast leest u meer over de doelgroepen en mogelijke educatieve trajecten.

Ouderen

Eén van de grootste groepen leeders met steeds meer potentieel zijn ouderen. In de Wmo staat maatschappelijke participatie hoog in het vaandel. Ouderen zijn bij uitstek een doelgroep waarbij dit doel bereikt moet worden. Als men ouder wordt, dreigt men in een groot aantal gevallen in een sociaal isolement te komen. Dit kan worden tegengegaan door ouderen elkaar te laten ontmoeten en iets nieuws te geven. Een leertraject kan een middel zijn om dit te realiseren. De studiekringen zijn een goed voorbeeld van leergroepen van ouderen waar ontmoeting en het tot zich nemen van nieuwe kennis samengaan. Ouderen leren hier diverse onderwerpen die voor hen van belang zijn om zichzelf te kunnen redden en deel te nemen in de samenleving (van geschikte woonvormen tot een studie naar de geschiedenis en invloed van Zuid-Oost Azië). Cursussen als 'Omgaan met knoppen' of 'Rouwverwerking' blijken hun vruchten af te werpen en ervoor te zorgen dat mensen niet afhankelijk zijn van derden om deel te kunnen nemen aan het leven in de wijk. Ook educatie gericht op preventie is voor ouderen van belang. Een cursus 'Gezond oud worden' en lezingen over 'Veiligheid in en om het huis' kunnen veel ellende voorkomen.

Mensen met een beperking

De vermaatschappelijking van de zorg bracht een heleboel kansen mee voor mensen met een beperking. Zij kregen de kans om als volwaardig lid van de samenleving een rol te spelen in de eigen wijk. Dit proces was moeilijker dan gedacht. Allereerst voor de mensen zelf. Zij moesten dingen leren die zij voorheen niet konden om zelfredzaam te kunnen zijn. Daarnaast moesten wijkbewoners (vaak is dat nu nog zo) leren omgaan met mensen met een beperking. Zij reageren in een groot aantal situaties anders en kunnen niet alles op actieve wijze meedoen. Hier moet je adequaat op kunnen reageren. Om dit proces van integratie soepeler te laten verlopen, is het mogelijk dat educatieve centra leertrajecten verzorgen voor wijkbewoners en mensen met een beperking. Leertrajecten die als doel hebben dat mensen met een beperking volwaardig deelnemen aan de maatschappij. Daarnaast is het denkbaar dat een aantal cursussen voor zingeving worden georganiseerd. Wat kun je betekenen voor de ander en wat kun je betekenen voor de wijk en jezelf? Om dit op een goede manier in te bedden in de lokale structuur zijn in Noord-Brabant diverse

Educatienetwerken georganiseerd voor mensen met een beperking. Lokale welzijnsinstellingen, MEE's, educatieve centra, woningcorporaties en zorginstellingen sloegen de handen ineen om een gedegen en praktijkgericht educatief aanbod voor mensen met een beperking samen te stellen. Op deze manier is de educatie voor deze doelgroep gewaarborgd waarbij hun zelfredzaamheid en zingeving uitgangspunt is.

Kinderen

Leermogelijkheden voor kinderen nemen toe. Kinderen kunnen na schooltijd in hun wijk steeds meer gebruik maken van faciliteiten om nieuwe dingen te leren. Voorheen had men een aantal Vensterscholen, terwijl nu de Brede School-gedachte in elke provincie overheerst. Behalve dat ouders als actieve leerders bij de Brede School betrokken kunnen worden, krijgt ook het kind een heel scala aan mogelijkheden om door educatie zichzelf verder te ontwikkelen. Binnen sommige Brede Scholen is de diversiteit van leertrajecten groot. Het Brede Scholen Netwerk van Zutphen werkt op veel manieren samen met instellingen als de muziekschool, de welzijnsinstelling, het maatschappelijke werk en de zorg. Samen organiseren zij naschoolse cursussen waarbij de signalering bij de basisschool ligt. Tijdens het reguliere onderwijs worden kinderen geobserveerd en mogelijk doorverwezen naar maatschappelijk werk of andere organisaties in de zorg.

Daarnaast kunnen zij ook een keuze maken uit naschoolse activiteiten op het gebied van creativiteit, sport en spel en leertrajecten waarbij kinderen iets voor de wijk zelf organiseren. Met name deze laatste leertrajecten hebben ook een maatschappelijke functie waarbij kinderen samen met andere wijkbewoners iets voor elkaar kunnen betekenen en de wijk leefbaarder kunnen maken. Zoals bijvoorbeeld het traject waarbij kinderen samen met ouders leren hoe ze een plan kunnen maken voor de herinrichting van een speel- en groenvoorziening.

Jongeren

Jongerenparticipatie zit in de lift. Naast de Wmo wordt het veelal opgenomen in nota's jeugdbeleid van gemeenten. Door welzijnsactiviteiten kan jongerenparticipatie bereikt worden, maar ook educatie heeft daarin een rol te vervullen. Diverse leertrajecten zorgen ervoor dat jongeren deelnemen aan wijkactiviteiten. Trainingen waarbij jongeren leren intermediair te zijn bij het oplossen van problemen of om zelforganisaties in de wijk op te zetten, komen de leefbaarheid in de wijk ten goede. Naast de non-formele educatie is ook de formele educatie nog steeds belangrijk voor jongeren. Het voortijdig schoolverlaten is niet op grote schaal teruggedrongen. De formele educatie op ROC's kan hier een rol in spelen door meer leertrajecten op maat aan te bieden die tevens praktijkgericht zijn. De sector Techniek in Nijmegen werkt bijvoorbeeld alleen nog maar via projectonderwijs waarbij leerlingen zelf hun keuze voor een specifieke richting maken en leren door het realiseren van een project in een bedrijf. Op deze manier kan voortijdig schoolverlaten worden teruggedrongen en krijgen jongeren een beter arbeidsperspectief.

Laaggeletterden

Mede door de inzet van Prinses Laurentien en het landelijke aanvalsplan laaggeletterden komt er steeds meer aandacht voor laaggeletterdheid. Zoals blijkt uit de tv serie 'Lees en schrijf', te zien op alle regionale zenders, is moeilijk kunnen lezen en schrijven er in veel gevallen de oorzaak van dat mensen zichzelf zo in isolement plaatsen. Gemeenten kunnen er veel aan doen dit probleem op te lossen. De doelgroep kan benaderd worden via woningcorporaties die bezig zijn in de wijk, maar ook via de buurtactiviteiten van verschillende welzijnsinstellingen. Op veel plaatsen functioneren ook ambassadeurs die lotgenoten aanspreken en meenemen naar school. Samenwerking met organisaties uit andere sectoren is hierbij een grote succesfactor. Naast redzaamheid kan educatie voor laaggeletterden ook het arbeidsperspectief voor deze mensen verbeteren. De FNV is onlangs gestart met cursussen taal op de werkvloer. Door basisvaardigheden van leren lezen, schrijven en rekenen onder de knie te krijgen, heeft men meer kans bij andere functies en is men minder snel aangewezen op een bepaald soort functies waarbij alleen ongeletterden gevraagd worden. De employability van deze doelgroep wordt dus vergroot na deelname aan leertrajecten als NT1 (Nederlands als eerste taal) of korte of thematische cursussen voor laaggeletterden (zoals bijvoorbeeld het leren invullen van formulieren onder de noemer 'Het gemier met het formulier').

Vrijwilligers

Van oudsher zijn er veel opleidingsmogelijkheden voor vrijwilligers geweest, zoals bijvoorbeeld de bestuurstrainingen of de training fondswerving om vrijwilligersorganisaties te professionaliseren. Tegenwoordig heeft men te maken met andere vrijwilligers. Vrijwilligers die kort vrijwilligerswerk doen en zeer diverse taken willen uitvoeren met meer verantwoordelijkheid. Momenteel worden met name veel leden van ouderenbonden opgeleid als vrijwillige ouderenadviseur. Zij leggen in een bepaalde tijd een informeel huisbezoek aan ouderen af om hen te helpen bij het analyseren van behoeften en mogelijkheden op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Dit is een concretere taak met meer verantwoordelijkheid die in een groot aantal gevallen kortstondig is. De vrijwilliger is niet langer afhankelijk van een bepaalde organisatie of een langere termijn (die vaak verbonden is aan een bestuursfunctie).

Educatieve centra kunnen trainingen voor vrijwilligers aanpassen en bijvoorbeeld het aanbod met vrijwilligerscentrales meer individueel gericht en op maat maken. Van belang is dat de vrijwilliger een ruime keuzevrijheid heeft in het soort vrijwilligerswerk. Zo is in Wijchen een cursus 'Op Wereldreis in Wijchen' ontwikkeld waarbij men een oriëntatie kreeg op verschillende instanties voor vrijwilligerswerk. Resultaat hiervan was dat een groot aantal cursisten een plek als vrijwilliger in een lokale organisatie vond en zijn of haar steentje bijdroeg aan de leefbaarheid in de wijk. De laatste tijd wordt er veel deskundigheid gevraagd van vrijwilligers in gemeentelijke participatieraden Wmo, zowel ten aanzien van de inhoud van de wet als het optreden als vertegenwoordiger van belangengroepen en het samenwerken vanuit verschillende belangen voor gemeenschappelijke doelen. Ook deze deskundigheid kan aangeleerd worden.

Allochtonen

Educatie voor allochtonen is aan veel schommelingen onderhevig en wordt veelvuldig uitgezet in Nederland. Kijkend naar de Wmo leidt educatie voor allochtonen tot die beoogde participatie. Allereerst wordt de zelfredzaamheid van de allochtone inwoner bevorderd. De meest voor de hand liggende voorbeelden zijn de NT2 (Nederlands als Tweede Taal) lessen en de Taal aan huisprojecten. Het op praktijkgerichte manier aanleren van Nederlands zorgt ervoor dat iemand zich kan redden in de wijk. Integratievraagstukken waarbij educatie als middel wordt ingezet, zijn dan ook niet nieuw. Het innovatieve aspect van educatie aan allochtonen zit hem vaak in de inhoud van het project zelf. Het 'Wereldschool-project' van de Brede School Beuningen waarbij de kinderdagopvang, de basisschool, de buitenschoolse opvang, het ROC en het vluchtelingenwerk samenwerken, is hier een voorbeeld van. Voor een brede doelgroep van diverse instellingen wordt op verschillende manieren een aantal leertrajecten op maat

gemaakt die aansluiten bij de doelgroep en samen het gehele project 'Wereldschool' vormen. Leertrajecten voor allochtonen van tegenwoordig zijn vooral interessant als er wordt samengewerkt met verschillende sectoren waarbij de integratie van de allochtone deelnemer benefits oplevert voor hem of haar zelf en de wijk. Voorbeeld hiervan is de samenwerking met de sector arbeid. Het versterken van zelfvertrouwen bij allochtonen op weg naar de arbeidsmarkt is van groot belang. Voorbeelden zijn ambassadeursprojecten waarbij geslaagde allochtonen anderen deelgenoot maken van hun ervaringen.

Deze conferentie ontvangt een financiële bijdrage en ondersteuning van de Beraadsgroep Vorming, het Campagneteam 'Kennis = Meedoen', CINOP, partners van CMO-net, het Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs, LCGW, LVO, de MBO-raad en de Projectdirectie Leren en Werken.

Beraadsgroep
Vorming

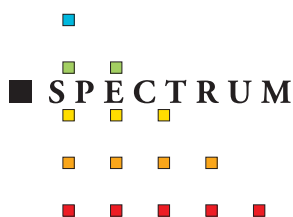

Onderwijs en cultuur

Socrates
Grundtvig

Provincie Noord-Brabant

Meer informatie?

Maurice de Greef, adviseur Spectrum,
tel. (026) 384 62 52 of
e-mail m.de.greef@spectrum-gelderland.nl

Centrum Maatschappelijke Ontwikkeling Gelderland

Postbus 8007
6880 CA Velp

Tel. (026) 384 62 00

Fax (026) 384 63 00

info@spectrum-gelderland.nl

www.spectrum-gelderland.nl

Colofon

Tekst:

Mieke de Haan (beleidsadviseur MBO-raad)
Maurice de Greef (adviseur volwasseneneducatie
Spectrum)

Met dank aan mede-auteurs:

Margreeth Broens, Dinie Goezinne,
Jan Houtepen en Bert Megens

Eindredactie: John Smeets

Drukwerk: Advadi, Westervoort

Vormgeving: Gerard Wagemans, Velp

Fotografie: Marijke Schellekens

April 2007